

Til samtlige statsadvokater,
samtlige politidirektører,
Politimesteren i Grønland og
Politimesteren på Færøerne

DATO 19. januar 2010

JOURNAL NR.

RA-2010-131-0003

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

+ bilag

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16

1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

Bilag 1 Bilag 2

Rigsadvokaten

Informererer Nr. 3/2010

Retningslinjer for sager om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder efter Højesterets domme af 15. december 2009

(RA-2008-120-0016 og RA-2009-801-0032)

1. Indledning

Ved Rigsadvokaten Informererer nr. 14/2009, der blev udsendt den 6. oktober 2009, orienterede jeg om to sager om ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted, som med Procesbevillingsnævnets tilladelse var indbragt for Højesteret. Gerningstidspunktet i begge sager lå efter ikrafttrædelsen af lov nr. 500 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven og lov om fuldbyrdelse af straf mv., hvor straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben og knive på offentligt tilgængelige steder blev væsentligt skærpet.

Jeg fastsatte samtidig retningslinjer om berostillelse af lignende sager om ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted, idet sådanne sager ikke burde søges afgjort, før Højesteret havde taget stilling til de to ovennævnte sager.

Den 15. december 2009 afsagde Højesteret dom i begge knivsager.

Nedenfor i afsnit 2 redegøres for våbenlovens regler om ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted, herunder retningslinjer om straffastsættelse i forarbejderne til lov nr. 500 af 17. juni 2008.

Højesterets domme af 15. december 2009 er nærmere beskrevet i afsnit 3, mens der i afsnit 4 redegøres nærmere for den fremtidige behandling af sager om ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted.

I afsnit 5 fastsættes bestemmelse om ophævelse af tidligere udsendte retningslinjer på området.

2. Våbenlovens regler om ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted

Det følger af våbenlovens § 4, stk. 1, at det på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende er forbudt at bære eller besidde kniv eller dolk, medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Forbuddet omfatter dog ikke foldeknive med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

Udtrykket ”anerkendelsesværdigt formål” stammer fra lov nr. 861 af 23. december 1987 om ændring af våbenloven, hvor § 4, stk. 1, blev indsat i loven. Om baggrunden for denne ændring er der anført følgende i lovforslagets bemærkninger:

”Det foreslås derfor at gøre forbuddet mere generelt, således at det for alle personer bliver forbudt at bære kniv eller dolk (bortset fra visse lommeknive) på offentligt sted, medmindre besiddelsen har et nærmere angivet konkret formål, der i lovteksten foreslås afgrænset således, at det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål.

Bag denne afgrænsning ligger, at det kun skal være tilladt at bære kniv på offentligt sted, såfremt der er en særlig, acceptabel grund til det. Efter bestemmelsen er det således forbudt at gå med kniv, hvis den bæres blot til pynt eller lignende, eller den ikke skal bruges til noget bestemt. Det vil heller ikke være tilladt at bære kniv f.eks. med henblik på at skulle forsvare sig eller andre, hvis der eventuelt skulle opstå en truende situation. Efter Justitsministeriets opfattelse er det ud fra de hidtidige erfaringer navnlig i de her nævnte tilfælde, hvor kniven ikke bæres med et forud fastlagt bestemt formål, at der kan opstå farlige situationer med risiko for, at der tilføjes andre personer legemsskade.

Skal kniven derimod anvendes som værktøj i (lovligt) erhverv eller bruges i forbindelse med jagt, lystfiskeri og sportsudøvelse, er det tilladt at bære den på offentligt sted. Det gælder også, når kniven bæres, mens den pågældende person er på vej *direkte* til eller fra den pågældende aktivitet. Opregningen i lovteksten er ikke udtømmende, jf. ordene ”eller andet lignende anerkendelsesværdigt formål”. Således vil kniv også kunne bæres som led i anden lovlig fritidsaktivitet. Dette gælder f.eks. for spejdere og andre, der dyrker friluftsvirksomhed og i den forbindelse anvender kniv.

Herudover vil der være en række andre tilfælde, hvor det ud fra formålet med bestemmelsen er tilladt at bære kniv på offentligt sted. Her tænkes navnlig på situationer, hvor det i forbindelse med transport af kniv fra ét sted til et andet ikke kan undgås, at kniven medbringes på (passerer) offentligt område. Kniven er f.eks. købt i en forretning og skal bringes hjem til bopælen.

Med hensyn til beviset for, om bestemmelsen er overtrådt, må udgangspunktet tages i den almindelige processuelle grundsætning, at anklagemyndigheden har bevisbyrden. Det er således ikke tiltalte, der selv skal bevise, at kniven bæres som led i erhverv mv. Noget andet er, at sigtede/tiltalte for at kunne unddrage sig strafansvar i praksis i almindelighed ikke vil kunne nøjes med at *hævde*, at kniven skal bruges til et af de formål, der fritager for straf, hvis der ikke samtidig foreligger omstændigheder f.eks. med hensyn til påklædning, tid og sted, måden kniven bæres på, knivens art mv., der underbygger denne påstand. Denne samlede bedømmelse vil medføre, at der forekommer en række situationer, hvor personer normalt aldrig lovligt vil kunne bære en kniv. Det vil f.eks. gælde tilskuere til sportsskammer, gæster på værtshuse og personer, der går ”i byen for at more sig”.”

RIGSADVOKATEN

Overtrædelser af § 4, stk. 1, straffes efter våbenlovens § 10, stk. 2, med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde.

SIDE 3

Denne bestemmelse fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 500 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven og lov om fuldbyrdelse af straf mv., som trådte i kraft den 1. juli 2008. Ændringen indebar, at straffen for ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder blev væsentligt skærpet. I lovforslagets bemærkninger er der anført følgende herom:

”I lyset af den seneste tids voldsepisoder, der har involveret brug af kniv, har Justitsministeriet overvejet, hvordan man kan bekæmpe denne form for personfarlig kriminalitet og således forhindre nye knivoverfald.

Straffen for at overtræde forbuddet mod at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængelige steder mv., jf. våbenlovens § 4, stk. 1, er i dag i førstegangstilfælde en bøde på enten 3.000 kr. eller 5.000 kr. afhængig af knivens art. Efter Justitsministeriets opfattelse er der imidlertid behov for en betydelig skærpelse af straffene på dette område, således at det på en tydelig og forståelig måde tilkendegives, at forbuddet mod at bære kniv på offentligt tilgængelige steder skal overholdes.

Det er Justitsministeriets vurdering, at det vil have en præventiv effekt at gennemføre en strafskærpelse, hvorefter ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder som udgangspunkt skal straffes med frihedsstraf allerede i førstegangstilfælde. Det foreslås på denne baggrund, at våbenlovens § 10, stk. 3, [nu § 10, stk. 2] affattes således, at overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde.

Det forudsættes i den forbindelse, at der i førstegangstilfælde af overtrædelse af § 4, stk. 1, som altovervejende hovedregel fastsættes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel.

For unge under 18 år kan straffen dog gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, kan der – både for lovovertrædere over og under 18 år – i førstegangstilfælde idømmes bøde i stedet for fængsel. Der kan således forekomme tilfælde, hvor frihedsstraf i førstegangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt.

Særlig formildende omstændigheder kan navnlig tænkes at foreligge i tilfælde, hvor en person oprindeligt har haft et anerkendelsesværdigt formål (i våbenlovens forstand) med at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængeligt sted, men på grund af f.eks. et svinkeærinde eller en forglemmelse efterfølgende er kommet i en situation, hvor det ikke (længere) er lovligt at bære eller besidde den pågældende kniv.

Der kan således efter omstændighederne foreligge særlig formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdetur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, foretager et restaurationsbesøg med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet i våbenlovens § 4, stk. 1.

Hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter – f.eks. i værtshusmiljøer i aften eller nattetimerne – vil der dog kun sjældent foreligge særlig formildende omstændigheder, uanset om den pågældende person tidligere på dagen har haft et anerkendelsesværdigt formål med at bære kniven.

Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, forudsættes der som hidtil idømt en bøde på 3.000 kr. Hvis forholdet samtidig udgør en overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1, [nu § 15, stk. 1], forudsættes bøden fastsat til 5.000 kr.”

RIGSADVOKATEN

SIDE 4

3. Højesterets domme af 15. december 2009

Som det fremgik af Rigsadvokaten Informerer nr. 14/2009, vedrørte den første sag besiddelse af et multiværktøj med et integreret knivsblad på 7,3 cm, der kunne fastlåses i udslået position. Multiværktøjet blev opbevaret i handskerummet i en bil, som på gerningstidspunktet holdt på en havn, hvortil der var almindelig adgang.

Det blev under sagen bl.a. oplyst, at tiltalte ikke brugte kniven, men at han jævnligt brugte multiværktøjets øvrige funktioner på sit arbejde som pædagogmedhjælper og til andre formål af praktisk karakter. Han havde sidst brugt det for ca. en uge siden og havde ikke planer om at bruge det senere den pågældende dag.

Efter en samlet bedømmelse af oplysningerne om baggrunden for besiddelsen fandt byretten, at tiltalte på det pågældende tidspunkt ikke havde haft et anerkendelsesværdigt formål med besiddelsen af kniven. Der var herefter tale om en overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1.

Straffen blev fastsat til en bøde på 3.000 kr., idet byretten fandt, at der forelå særlig formildende omstændigheder ved besiddelsen.

Anklagemyndigheden ankede dommen til landsretten, som af de af byretten anførte grunde fandt tiltalte skyldig i tiltalen. Landsretten ændrede straffen til fængsel i 7 dage, idet et flertal af landsrettens dommere henviste til, at tiltalte ikke besad kniven under sådanne omstændigheder, at der var grundlag for at fravige den straf, der efter forar-

bejderne til lov nr. 500 af 17. juni 2008 som altovervejende hovedregel bør fastsættes i førstegangstilfælde.

I Højesteret nedlagde tiltalte påstand om frifindelse, subsidiært formildelse, mens anklagemyndighedens påstand var stadfæstelse af landsrettens dom.

I den anden sag var der tale om to hobbyknive, som blev fundet ved en ransagning af tiltaltes bil, der holdt foran et diskotek om natten. Tiltalte havde ikke selv været inde på diskoteket, men befandt sig på stedet, fordi han havde lovet at køre for nogle venner, som var til fest på diskoteket. Knivene lå i lommen i førersædets dør sammen med andre effekter til brug for arbejdet på tankstationen.

RIGSADVOKATEN

SIDE 5

Det blev under sagen bl.a. oplyst, at hobbyknivene tilhørte tiltaltes arbejdsplads (en tankstation), hvor han anvendte dem til at åbne kasser. Knivene lå i bilen, fordi han var kommet til at tage dem med fra arbejdet og efterfølgende havde glemmt, at de lå der. Han havde været på arbejde 2-3 dage tidligere og skulle på arbejde igen 1-2 dage senere.

Flertallet af byrettens dommere fandt tiltalte skyldig i overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, idet tiltalte medbragte knivene i sin bil, uden at det skete umiddelbart i tilknytning til hans fritidsarbejde.

Straffen blev fastsat til en bøde på 6.000 kr., som efter de økonomiske oplysninger blev nedsat til 3.000 kr. Ved strafudmålingen henviste byretten til, at der var tale om særlig formildende omstændigheder ved besiddelsen.

Anklagemyndigheden ankede dommen til landsretten, der af de af byretten anførte grunde fandt tiltalte skyldig i tiltalen. Landsretten ændrede straffen til fængsel i 7 dage, idet et flertal af landsrettens dommere fandt, at tiltalte ikke var i besiddelse af knivene under sådanne særlig formildende omstændigheder, at udgangspunktet om fængselsstraf skulle fraviges.

I Højesteret nedlagde tiltalte påstand om formildelse, mens anklagemyndighedens påstand var stadfæstelse af landsrettens dom.

I den førstnævnte sag (multifunktionskniven), hvor der var nedlagt påstand om frifindelse, tiltrådte Højesteret, at der ikke havde foreligget et anerkendelsesværdigt formål med besiddelsen af kniven, og at tiltalte derfor var skyldig i overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1.

Endvidere fandt Højesteret i begge sager efter en samlet bedømmelse, at der forelå særlig formildende omstændigheder, således at udgangspunktet om en ubetinget fængselsstraf måtte fraviges.

Højesteret anførte herved følgende vedrørende forståelsen af våbenlovens § 10, stk. 2:

”Det er i forarbejderne til bestemmelsen forudsat, at der i førstegangstilfælde ”som altovervejende hovedregel” idømmes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel. Indførelsen af denne strafskærpelse er i forarbejderne ledsaget af en bemærkning om, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på ”domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder”.

RIGSADVOKATEN

Bestemmelsen om, at der ved overtrædelse af § 4, stk. 1, ”under særlig formildende omstændigheder” straffes med bøde, er i forarbejderne begrundet med, at der kan forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde ”vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt”.

SIDE 6

Spørgsmålet er derfor, om en frihedsstraf i et førstegangstilfælde og under omstændigheder som i den foreliggende sag må anses for urimelig i lyset af det foran anførte.

Ved afgørelsen heraf må der tages hensyn til, at formålet med forbuddet og strafskærpelsen navnlig har været at undgå, at unge, når de bevæger sig ud i aften- og nattelivet, tager kniv med. Formålet har ikke været at forhindre almindelig brug af knive som værktøj. Til illustration af, hvornår der foreligger særlig formildende omstændigheder, er det i forarbejderne anført, at det navnlig kan tænkes i tilfælde, hvor en person fra en situation, hvor der var et anerkendelsesværdigt formål med at have kniven et offentligt tilgængeligt sted, på grund af en forglemmelse eller et svinkeærinde er kommet i en situation, hvor det ikke længere er lovligt at have kniven. Der kan således efter forarbejderne foreligge særlig formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdetur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, går på restauration med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet i § 4, stk. 1. Det er hertil i forarbejderne føjet, at hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter – f.eks. værtshusmiljøer i aften- eller nattetimerne – vil der dog kun sjældent foreligge særlig formildende omstændigheder, uanset om den pågældende person tidligere på dagen har haft et anerkendelsesværdigt formål med at bære kniven.

Det følger heraf, at der – i overensstemmelse med den linje, der er fulgt i hidtidig byrets- og landsretspraksis – ved afgørelsen af, om der i førstegangstilfælde skal anvendes straf af 7 dages fængsel eller bøde, må tages hensyn til en lang række forhold. Knivens art er således relevant for den samlede bedømmelse – der er f.eks. forskel på en springkniv og en hobbykniv og på en dolk og en kniv i et multiværktøj. Det er også af betydning, om vedkommende har kniven på sig, med sig eller i sin bil mv. – om det er i lommen på almindeligt tøj eller arbejdstøj, i en taske eller pakke, i en bildørs sidelomme eller værktøjskasse osv. Tiden og stedet, hvor vedkommende befinder sig med en kniv uden anerkendelsesværdigt formål, spiller en rolle. I bedømmelsen indgår endvidere, hvorfor vedkommende befinder sig i den pågældende situation, og hvorfor kniven er med – der er f.eks. forskel på, om den med vilje er taget med til et offentligt tilgængeligt sted uden anerkendelsesværdigt formål eller ved en forglemmelse er

kommet med hjemmefra – samt hvad der er forklaret herom og troværdigheden heraf.”

Højesteret fastsatte herefter i begge sager straffen til en bøde på 3.000 kr. med henvisning til forarbejdernes bemærkninger om straffen under særlig formildende omstændigheder. Byrettens afgørelse blev således i begge tilfælde stadfæstet.

I sagen vedrørende de to hobbyknive anførte Højesteret, at der forelå særlig formildende omstændigheder ”uanset tiden og stedet for lovovertrædelsen” (foran et diskotek ved nattetide, jf. ovenfor).

RIGSADVOKATEN

Højesterets afgørelser vedlægges som bilag 1 og 2.

SIDE 7

4. Den fremtidige behandling af sager om ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted

Som anført ovenfor fremgår det af forarbejderne til lov nr. 500 af 17. juni 2008, at der i førstegangstilfælde som altovervejende hovedregel skal idømmes en kort ubetinget frihedsstraf. Dette har indtil nu været det centrale ved fastlæggelsen af anklagemyndighedens sanktionspåstande på området.

Efter afsigelsen af Højesterets domme af 15. december 2009 i de to knivsager er det imidlertid rigsadvokaturens opfattelse, at der ved anklagemyndighedens fremtidige behandling af sager om besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted i højere grad bør lægges vægt på, om frihedsstraf i et førstegangstilfælde og henset til sagens samtlige konkrete omstændigheder må anses for urimelig i den pågældende sag. Uanset det, der er anført i forarbejderne, bør der således ikke lægges afgørende vægt på, i hvilket omfang den faktiske hovedregel på området bliver idømmelse af bøde- eller fængselsstraf.

Ved vurderingen må det som anført i Højesterets præmisser tages i betragtning, at formålet med knivforbuddet og strafskærpelsen navnlig har været at undgå, at unge tager kniv med sig ud i aften- og nattelivet, og at formålet ikke har været at forhindre almindelig brug af knive som værktøj.

Det følger endvidere af Højesterets præmisser, at der skal tages hensyn til en lang række konkrete forhold ved afgørelsen af, om der i førstegangstilfælde skal anvendes straf af 7 dages fængsel eller bøde, herunder:

- knivens art (er det f.eks. en kniv, som normalt ikke kan besiddes uden tilladelse, jf. våbenbekendtgørelsens § 15),
- hvordan kniven nærmere er besiddet (har vedkommende haft kniven på sig, med sig eller i sin bil, i lommen på almindeligt tøj eller arbejdstøj, i en taske eller pakke, i en bildørs sidelomme eller værktøjskasse osv.),

- tiden og stedet, hvor vedkommende befinder sig, og
- hvorfor vedkommende befinder sig i den pågældende situation, og hvorfor kniven er med (er kniven f.eks. med vilje medtaget til et offentligt tilgængeligt sted uden anerkendelsesværdigt formål, eller er kniven ved en forglemmelse medtaget hjemmefra), samt troværdigheden af tiltaltes forklaring herom.

Med hensyn til spørgsmålet vedrørende tiden og stedet for overtrædelsen, jf. ovenfor, bemærkes, at den omtalte sag vedrørende de to hobbyknive må anses for et grænsetilfælde, således som det også kommer til udtryk i Højesterets præmisser. I tilfælde, hvor gerningsmanden er antruffet i nattelivet ved eller på f.eks. et diskotek eller værtshus, vil det klare udgangspunkt derfor også fremover være, at der bør nedlægges påstand om fængselsstraf.

RIGSADVOKATEN

SIDE 8

I de tilfælde, hvor ovennævnte vurdering fører til, at der ikke bør nedlægges påstand om fængselsstraf i førstegangstilfælde, skal strafpåstanden være en bøde på 3.000 kr. eller 5.000 kr. afhængig af, om forholdet samtidig udgør en overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1.

I de tilfælde, hvor vurderingen fører til, at der bør nedlægges påstand om fængselsstraf i førstegangstilfælde, skal der som hidtil nedlægges påstand om fængsel i 7 dage.

5. Ophævelse af tidligere udsendte retningslinjer mv.

Retningslinjerne i denne skrivelse erstatter de tidligere retningslinjer udsendt den 6. oktober 2009 ved Rigsadvokaten Informerer nr. 14/2009 om indbringelse af to sager om ulovlig besiddelse af knive på offentlig tilgængelige steder for Højesteret og berostillelse af visse sager som følge heraf.

De sager, der blev stillet i bero på afgørelsen i Højesteret af ovennævnte to sager, bør herefter snarest søges afgjort.

Rigsadvokaturen vil snarest udsende en ny udgave af Rigsadvokatmeddelelse nr. 6/2005 om sanktionspåstande i våbensager, hvor retningslinjerne i denne skrivelse er indarbejdet.

Jørgen Steen Sørensen

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 15. december 2009

Sag 256/2009

(1. afdeling)

Rigsadvokaten

mod

A

(advokat Jens Rye-Andersen, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Aalborg, 9. afdeling, den 11. marts 2009 og af Vestre Landsrets 2. afdeling den 9. juni 2009. Ved byrettens dom blev A straffet med en bøde på 3.000 kr., mens han ved landsrettens dom blev straffet med 7 dages ubetinget fængsel.

I pådømmelsen har deltaget syv dommere: Torben Melchior, Børge Dahl, Jytte Scharling, Thomas Rørdam, Poul Dahl Jensen, Jens Peter Christensen og Henrik Waaben.

Påstande

Dommen er anket af A med påstand om frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Anbringender

A har til støtte for sin frifindelsespåstand anført, at der er tale om et multiværktøj, som ikke bør betegnes som en kniv. Hertil kommer, at han benyttede værktøjet på sit arbejde og til at reparere bil, og hans besiddelse af værktøjet med det integrerede knivblad tjente derfor anerkendelsesværdige formål. Hvis våbenlovens § 4, stk. 1, er overtrådt, foreligger der særlig formildende omstændigheder, og straffen bør derfor højst fastsættes til en bøde.

Anklagemyndigheden har anført, at der i multiværktøjet indgik et knivblad på 7,3 cm, der kunne fastlåses i udslået position. A har forklaret, at han ikke brugte kniven. Han har derfor ikke på noget tidspunkt haft et anerkendelsesværdigt formål med besiddelsen, og der er således utvivlsomt tale om en overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1. Der foreligger ikke særlig formildende omstændigheder, og straffen skal derfor i overensstemmelse med lovens forarbejder fastsættes til ubetinget fængsel i 7 dage. Hvis sagen afgøres med en bødestraf, vil lovgivningsmagtens udtrykkelige tilkendegivelse om, at overtrædelse af knivforbuddet som "altovervejende hovedregel" skal afgøres med en kort ubetinget frihedsstraf, ikke blive opfyldt.

Retsgrundlaget

Våbenlovens § 4, stk. 1, og § 10, stk. 2, har i dag følgende ordlyd:

"§ 4. På offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende er det forbudt at bære eller besidde kniv eller dolk, medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Forbuddet omfatter dog ikke foldeknive med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position.

...

§ 10...

Stk. 2. Overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde."

I de almindelige bemærkninger til det forslag til lov om ændring af våbenloven, der førte til lov nr. 861 af 23. december 1987, hedder det bl.a. (Folketingstidende 1987-88, 1. samling, tillæg A, sp. 1781-83):

"2. Baggrunden for forslaget

I de senere år er det blevet stadig mere almindeligt, at især yngre personer bærer våben. Samtidig er antallet af overtrædelser af våbenloven steget kraftigt.

...

3. Knivforbud på offentligt sted

...

Det foreslås ... at gøre forbudet mere generelt, således at det for alle personer bliver forbudt at bære kniv og dolk (bortset fra visse lommeknive) på offentligt sted, medmindre besiddelsen har et nærmere angivet konkret formål, der i lovtæksten foreslås afgræn-

set således, at det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål (lovforslagets § 1, nr. 12).

Bag denne afgrænsning ligger, at det kun skal være tilladt at bære kniv på offentligt sted, såfremt der er en særlig, acceptabel grund til det. Efter bestemmelsen vil det således være forbudt at gå med kniv, hvis den bæres blot til pynt eller lignende, eller den ikke skal bruges til noget bestemt. Det vil heller ikke være tilladt at bære kniv f.eks. med henblik på at kunne forsvare sig eller andre, hvis der eventuelt skulle opstå en truende situation. Efter Justitsministeriets opfattelse er det ud fra de hidtidige erfaringer navnlig i de her nævnte tilfælde, hvor kniven ikke bæres med et forud fastlagt bestemt formål, at der kan opstå farlige situationer med risiko for, at der tilføjes andre personer legemsskade.

Skal kniven derimod anvendes som værktøj i (lovligt) erhverv eller bruges i forbindelse med jagt, lystfiskeri og sportsudøvelse, er det tilladt at bære den på offentligt sted. Det gælder også, når kniven bæres, mens den pågældende person er på vej *direkte* til eller fra den pågældende aktivitet. Opregningen i lovtæksten er ikke udtømmende, jf. ordene ”eller andet lignende anerkendelsesværdigt formål”. Således vil kniv også kunne bæres som led i anden lovlig fritidsaktivitet. Dette vil f.eks. gælde for spejdere og andre, der dyrker friluftsvirksomhed og i den forbindelse anvender kniv.

Herudover vil der være en række andre tilfælde, hvor det ud fra formålet med bestemmelsen vil være tilladt at bære kniv på offentligt sted. Her tænkes navnlig på situationer, hvor det i forbindelse med transport af en kniv fra ét sted til et andet ikke kan undgås, at kniven medbringes på (passerer) offentligt område. Kniven er f.eks. købt i en forretning og skal bringes hjem til bopælen.

Med hensyn til beviset for, om bestemmelsen er overtrådt, må udgangspunktet tages i den almindelige processuelle grundsætning, at anklagemyndigheden har bevisbyrden. Det er således ikke tiltalte, der selv skal bevise, at kniven bæres som led i erhverv m.v. Noget andet er, at sigtede/tiltalte for at kunne unddrage sig strafansvar i praksis i almindelighed ikke vil kunne nøjes med at *hævde*, at kniven skal bruges til et af de formål, der fritager for straf, hvis der ikke samtidig foreligger omstændigheder f.eks. med hensyn til påklædning, tid og sted, måden kniven bæres på, knivens art m.v., der underbygger denne påstand. Denne samlede bedømmelse vil medføre, at der forekommer en række situationer, hvor personer normalt aldrig lovligt vil kunne bære kniv. Det vil f.eks. gælde tilskuere til sportkampe, gæster på værtshuse og personer, der går ”i byen for at more sig”.

Offentligt sted beskrives i loven som *steder, hvortil der er almindelig adgang*, dvs. veje, parker og f.eks. jernbanestationer, offentlige befordringsmidler, herunder hyrevogne, forlystelsessteder samt i åbningstiden butikker, butikcentre og offentlige kontorer. Området svarer til det område, der er omfattet af normalpolitivedtægtens § 3.

Ordet ”*bære*” omfatter – som i våbenlovgivningen i øvrigt – også det tilfælde, hvor kniven medbringes i en taske eller anden håndbagage.

Forbudet omfatter ikke foldeknive (*lommeknive*) med en klinge på højst 7 cm. Som grundelse for at undtage (visse) lommeknive kan anføres, at disse bruges af et stort antal

mennesker til helt dagligdags og fredelige, praktiske gøremål. Et forbud, der omfatter alle lommeknive, ville således indebære et indgreb i mange borgeres almindelige værdier.”

Ved lov nr. 350 af 23. maj 1997 om ændring af bl.a. våbenloven gennemførtes en skærpelse af straffen for besiddelse af knive på offentlige steder uden et anerkendelsesværdigt formål. I lovforslagets almindelige bemærkninger hedder det bl.a. (Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3209):

”For at bekæmpe den meget farlige vold, som begås med disse våben, herunder især den meget grove vold, som i flere tilfælde er begået af unge, som medbringer knive på diskoteker og andre steder, når de går i byen om aftenen, findes der behov for en skærpelse af straffene.”

Ved en lovændring i 2004 (lov nr. 217 af 31. marts 2004) gennemførtes på ny en skærpelse af våbenlovens bestemmelser om knive. Ændringerne gik bl.a. ud på, at også besiddelse af knive i biler, der befinder sig på offentligt tilgængelige steder, blev omfattet af forbuddet i lovens § 4, stk. 1. Baggrunden for denne ændring var ifølge forarbejderne (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3117), at politiet havde peget på, at der ofte medbringes kniv i biler. Rigsadvokaten anførte i den forbindelse, at knive, der bæres eller besiddes i personbiler, kan udgøre en risiko for, at kniven bliver anvendt ved bl.a. vold, ligesom der ikke er den store forskel på, om en kniv medbringes i en bil eller bæres af en person, der går eller cykler på offentlig vej. Rigsadvokaten anførte også, at en kniv, der opbevares i en parkeret bil, hurtigt kan hentes af personer, der ønsker at anvende kniven til voldshandlinger mv. Af det i forarbejderne anførte fremgår endvidere, at en håndværkers opbevaring af knive i en værktøjskasse i bilen i dagtimerne typisk vil være udtryk for, at der er et anerkendelsesværdigt formål hermed, uanset at dette ikke sker i forbindelse med direkte transport til eller fra en arbejdsopgave.

Våbenlovens § 10, stk. 3 (nu stk. 2), fik den nugældende affattelse ved lov nr. 500 af 17. juni 2008. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget hedder det bl.a. (Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 5988-89):

”4.2 Lovforslagets udformning

I lyset af den seneste tids voldsepisoder, der har involveret brug af kniv, har Justitsministeriet overvejet, hvordan man kan bekæmpe denne form for personfarlig kriminalitet og således forhindre nye knivoverfald.

Straffen for at overtræde forbuddet mod at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængelige steder mv., jf. våbenlovens § 4, stk. 1, er i dag i førstegangstilfælde en bøde på enten 3.000 kr. eller 5.000 kr. afhængig af knivens art, jf. pkt. 4.1 ovenfor. Efter Justitsministeriets opfattelse er der imidlertid behov for en betydelig skærpelse af straffene på dette område, således at det på en tydelig og forståelig måde tilkendegives, at forbuddet mod at bære kniv på offentligt tilgængelige steder skal overholdes.

Det er Justitsministeriets vurdering, at det vil have en præventiv effekt at gennemføre en strafskærpelse, hvorefter ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder som udgangspunkt skal straffes med frihedsstraf allerede i førstegangstilfælde.

Det foreslås på den baggrund, at våbenlovens § 10, stk. 3, affattes således, at overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde.

Det forudsættes i den forbindelse, at der i *førstegangstilfælde* af overtrædelse af § 4, stk. 1, som altovervejende hovedregel fastsættes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel.

For unge under 18 år kan straffen dog gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, kan der – både for lovovertrædere over og under 18 år – i førstegangstilfælde idømmes bøde i stedet for fængsel. Der kan således forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt.

Særlig formildende omstændigheder kan navnlig tænkes at foreligge i tilfælde, hvor en person oprindeligt har haft et anerkendelsesværdigt formål (i våbenlovens forstand) med at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængeligt sted, men på grund af f.eks. et svinkeærinde eller en forglemmelse efterfølgende er kommet i en situation, hvor det ikke (længere) er lovligt at bære eller besidde den pågældende kniv.

Der kan således efter omstændighederne foreligge særlig formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, foretager et restaurationsbesøg med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet i våbenlovens § 4, stk. 1.

Hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter – f.eks. i værtshusmiljøer i aften- eller nattetimerne – vil der dog kun sjældent foreligge særlig formildende omstændigheder, uanset om den pågældende person tidligere på dagen har haft et anerkendelsesværdigt formål med at bære kniven.

Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, forudsættes der som hidtil idømt en bøde på 3.000 kr. Hvis forholdet samtidig udgør en overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1, forudsættes bøden fastsat til 5.000 kr.”

I de specielle bemærkninger til § 10, stk. 3, hedder det bl.a. (Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 5993):

”Til nr. 4 (§ 10, stk. 3)

Med den foreslåede ændring af bestemmelsen tilsigtes en skærpelse af straffen for overtrædelse af § 4, stk. 1, således at der i *førstegangstilfælde* af overtrædelse af § 4, stk. 1, som altovervejende hovedregel fastsættes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel.

...

I tilknytning til de foreslåede strafskærpelser skal det generelt bemærkes, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne strafpositioner vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.”

Højesterets begrundelse og resultat

Det har siden 1987 efter våbenlovens § 4, stk. 1, været forbudt på offentligt tilgængelige steder at bære kniv eller dolk – bortset fra foldeknive med en klinge på højst 7 cm – medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Forbuddet er et led i bekæmpelsen af den farlige vold, som begås med knive, især af unge, som medbringer knive på diskoteker og andre steder, når de bevæger sig ud i aften- og nattelivet.

Forbuddet angik oprindeligt kun det at bære en kniv, men er udvidet til at gælde for enhver form for besiddelse af kniv, således at det også er strafbart at have en kniv liggende i bil på offentligt tilgængeligt sted uden anerkendelsesværdigt formål. Det gælder endvidere nu også på uddannelsessteder, i ungdomsskoler, fritidsordninger og lignende. Undtagelsen vedrørende foldeknive med en klinge på højst 7 cm er gjort betinget af, at klingens ikke kan fastlåses i udfoldet position.

Sagen drejer sig om et multiværktøj med en kniv med et 7,3 cm langt blad, der kunne fastlåses i udslået position. Det forhold, at kniven er en del af et multiværktøj, bringer den ikke uden for området af våbenlovens § 4, stk. 1. A havde kniven liggende i sin bil, da han holdt parkeret på havnen i Nørresundby, dvs. på et offentligt tilgængeligt sted. Der foreligger ikke

oplysninger om, at kniven var medtaget i noget bestemt øjemed, og der var allerede derfor ikke et anerkendelsesværdigt formål i lovens forstand. Højesteret tiltræder herefter, at A er fundet skyldig i overtrædelse af forbuddet i våbenlovens § 4, stk. 1.

Strafferammen for overtrædelse af forbuddet mod at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængeligt sted var oprindeligt bøde, hæfte eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år. Ved ændringen af våbenloven i 2008 blev § 10, stk. 3 (nu stk. 2), affattet således: ”Overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde.”

Det er i forarbejderne til bestemmelsen forudsat, at der i førstegangstilfælde ”som altovervejende hovedregel” idømmes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel. Indførelsen af denne strafskærpelse er i forarbejderne ledsaget af en bemærkning om, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på ”domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder.”

Bestemmelsen om, at der ved overtrædelse af § 4, stk. 1, ”under særlig formildende omstændigheder” straffes med bøde, er i forarbejderne begrundet med, at der kan forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde ”vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt.”

Spørgsmålet er derfor, om en frihedsstraf i et førstegangstilfælde og under omstændigheder som i den foreliggende sag må anses for urimelig i lyset af det foran anførte.

Ved afgørelsen heraf må der tages hensyn til, at formålet med forbuddet og strafskærpelsen navnlig har været at undgå, at unge, når de bevæger sig ud i aften- og nattelivet, tager kniv med. Formålet har ikke været at forhindre almindelig brug af knive som værktøj. Til illustration af, hvornår der foreligger særlig formildende omstændigheder, er det i forarbejderne anført, at det navnlig kan tænkes i tilfælde, hvor en person fra en situation, hvor der var et anerkendelsesværdigt formål med at have kniven et offentligt tilgængeligt sted, på grund af en forglemmelse eller et svinkeærinde er kommet i en situation, hvor det ikke længere er lovligt at have kniven. Der kan således efter forarbejderne foreligge særlig formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdtur

eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, går på restauration med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet i § 4, stk. 1. Det er hertil i forarbejderne føjet, at hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter – f.eks. i værtshusmiljøer i aften- eller nattetimerne – vil der dog kun sjældent foreligge særlig formildende omstændigheder, uanset om den pågældende person tidligere på dagen har haft et anerkendelsesværdigt formål med at bære kniven.

Det følger heraf, at der – i overensstemmelse med den linje, der er fulgt i hidtidig byrets- og landsretspraksis – ved afgørelsen af, om der i førstegangstilfælde skal anvendes straf af 7 dages fængsel eller bøde, må tages hensyn til en lang række forhold. Knivens art er således relevant for den samlede bedømmelse – der er f.eks. forskel på en springkniv og en hobbykniv og på en dolk og en kniv i et multiværktøj. Det er også af betydning, om vedkommende har kniven på sig, med sig eller i sin bil mv. – om det er i lommen på almindeligt tøj eller arbejdstøj, i en taske eller pakke, i en bildørs sidelomme eller værktøjskasse osv. Tiden og stedet, hvor vedkommende befinder sig med en kniv uden anerkendelsesværdigt formål, spiller en rolle. I bedømmelsen indgår endvidere, hvorfor vedkommende befinder sig i den pågældende situation, og hvorfor kniven er med – der er f.eks. forskel på, om den med vilje er taget med til et offentligt tilgængeligt sted uden anerkendelsesværdigt formål eller ved en forglemmelse er kommet med hjemmefra – samt hvad der er forklaret herom og troværdigheden heraf.

A var som nævnt i besiddelse af et multiværktøj med et integreret knivblad på 7,3 cm, der kunne fastlåses i udslået position. Forholdet er begået lidt i ni om morgenen på havnen i Nørresundby. Som anført af byretten var kniven, der lå i bilens handskerum, en del af et almindeligt solgt multiværktøj, som A jævnligt brugte på sit arbejde og til reparation af bilen.

Ved en samlet bedømmelse finder Højesteret i overensstemmelse med det, der er anført om forståelsen af våbenlovens § 10, stk. 2, at der foreligger særlig formildende omstændigheder, således at udgangspunktet om en ubetinget frihedsstraf må fraviges.

Det er i forarbejderne forudsat, at straffen for besiddelse af kniv under særlig formildende omstændigheder er en bøde på 3.000 kr. Der er ikke i den foreliggende sag grundlag for at fravige dette udgangspunkt.

Højesteret stadfæster herefter byrettens fastsættelse af straffen til en bøde på 3.000 kr.

Thi kendes for ret:

Byrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for byret, landsret og Højesteret.

Statsadvokaten for
Nord- og Østjylland
Nyhavnsgade 9
9100 Aalborg

J. nr. SA4-2009-803-0011

UDSKRIFT

af

DOMBOGEN FOR VESTRE LANDSRET

D O M

afsagt den 9. juni 2009 af Vestre Landsrets 2. afdeling
(dommerne Eva Staal, Hans-Jørgen Nymark Beck og Gitte Kuhl-
wein (kst.) med domsmænd) i ankesag S-0681-09

Anklagemyndigheden

mod

A

født den

(Advokat Jens Rye-Andersen, Aalborg).

Retten i Aalborg har den 11. marts 2009 afsagt dom i 1. in-
stans (SS 9-54/2009).

Tiltalte har påstået frifindelse, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse af byrettens be-
stemmelse af konfiskation.

Tiltalte har påstået frifindelse for konfiskation af det på-
gældende multifunktionsværktøj.

Anklagemyndigheden har forevist det multiværktøj med integre-
ret knivblad, som tiltalen vedrører.

Tiltalte har ikke afgivet forklaring under anken.

Landsrettens begrundelse og resultat:

Det tiltrædes, at kniven som en del af multifunktionsværktøjet er omfattet af våbenlovens § 4, stk. 1, og at tiltalte ved at opbevare multifunktionsværktøjet i bilens handskerum har besiddet kniven på et offentligt tilgængeligt sted.

Det tiltrædes endvidere, af de grunde, der er anført af byretten, at tiltalte på det tidspunkt, som tiltalen vedrører, ikke besad kniven med et anerkendelsesværdigt formål, og at tiltalte er fundet skyldig i tiltalen som sket.

Det lægges til grund, at tangen og skruetrækkeren i multifunktionsværktøjet lejlighedsvist blev anvendt af tiltalte til reparationer på bilen og jævnligt blev anvendt af tiltalte på arbejdet, og at tiltalte senest havde anvendt værktøjet omkring en uge før den 16. august 2008.

Fem voterende udtaler:

Uanset det oplyste om tiltaltes anvendelse af multifunktionsværktøjet finder disse voterende, at tiltalte ikke besad kniven under sådanne omstændigheder, at der er grundlag for at fravige den straf, der efter forarbejderne til lov nr. 500 af 17. juni 2008 som altovervejende hovedregel bør fastsættes i førstegangstilfælde.

Disse voterende stemmer derfor for at fastsætte straffen til fængsel i 7 dage.

En voterende udtaler:

Af de grunde, som byretten har anført, finder denne voterende, at der foreligger sådanne særlig formildende omstændigheder ved tiltaltes besiddelse af kniven, at udgangspunktet om idømmelse af en frihedsstraf kan fraviges. Denne voterende stemmer derfor for at stadfæste byrettens strafudmåling.

Der afsiges dom i overensstemmelse med stemmeflertallet.

Straffen fastsættes herefter til fængsel i 7 dage.

Det tiltrædes, at der er sket konfiskation af multifunktionsværktøjet.

Med den anførte ændring stadfæster landsretten dommen.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Byrettens dom ændres, således at straffen fastsættes til fængsel i 7 dage. I øvrigt stadfæstes byrettens dom.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten.

Eva Staal

Hans-Jørgen Nymark Beck

Gitte Kuhlwein

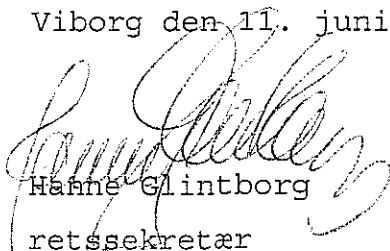
(kst.)

Udskriften udstedes uden betaling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Vestre Landsret,

Viborg den 11. juni 2009

Hanne Glinthorup
retssekretær

Udskrift af dombogen

D O M

afsagt af Retten i Aalborg, 9. afdeling, den 11. marts 2009

SS 9-54/2009

Anklagemyndigheden

mod

A

født den

(adv. Jens Rye-Andersen)

Der har medvirket domsmænd ved behandlingen af denne sag.

Anklageskrift er modtaget den 7. januar 2009.

A er tiltalt for overtrædelse af

Våbenlovens § 10, stk. 3, jf. § 4, stk. 1

ved den 16. august 2008 ca. kl. 08.45 i Nørresundby i
sin personbil uden anerkendelsesværdigt
formål at have besiddet et multiværktøj med integreret knivblad på 7,3 cm,
der kunne fastlåses i udslået position.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om frihedsstraf.

Anklagemyndigheden har endvidere nedlagt påstand om konfiskation af multiværktøj med integreret knivblad.

Tiltalte nægtede sig skyldig i overtrædelse af våbenloven, men erkendte de faktiske forhold. Tiltalte tog bekræftende til genmæle overfor konfiskationspåstanden.

Anklageren oplæste forklaring afgivet i retsmøde den 11. december 2008.

Forklaringen er sålydende :

Sigtede forklarede, at han var på adressen i Nørresundby den 16. august 2008. Han var i bil. Han blev standset af politiet, der ville se hans kørekort. Han fandt sit kørekort frem. Politiet spurgte, om de måtte kigge i hans bil. I handskerummet fandt de et multiværktøj i en lomme. Det var noget han brugte på sit arbejde og til at lave bil med. Han brugte den ofte til blandt andet, at hive søm ud af væggen med. Kniven kan fastlåses i udslå-

et position. Han brugte især tangen og skruetrækkeren til elektrikerarbejde, herunder på hans bil stereo. Kniven brugte han også i forbindelse med sit arbejde som pædagogmedhjælper, f.eks. til at snitte i pinde. Han brugte sidst værktøjet en uges tid før den 16. august 2008. Det er købt i Aldi for ca. 4 år siden. Den 16. august skulle han ikke noget særligt. Forinden han blev standset havde han kørt et par kammerater til toget i Aalborg. Tiltalte og en af kammeraterne kørte derefter ned til havnen for at spise en medbragt rundstykke.

Forespurgt af forsvareren forklarede tiltalte, at han ikke var klar over, at et multiværktøj var ulovligt. Han brugte det et par gange om ugen på sit arbejde. Det lå bagerst i højre side i handskerummet.

Tiltalte kunne vedstå den afgivne forklaring. Tiltalte brugte dog ikke kniven til at snitte i pinde med, men brugte andre knive til det. Kniven virkede ikke ordentlig.

Tiltalte har blandt andet supplerende forklaret, at handskerummet i bilen var ulåst. Tiltalte var bekendt med, at kniven kunne fastlåses, da den ikke umiddelbart lod sig folde ned igen. Tiltalte arbejder på en institution, som er bosted for adfærdsvanskelige drenge, hvor der er skovområde bagved samt sø. De har bygget huler m.v. her. Her brugte han ikke kniven, men brugte multiværktøjet til aktiviteter med de unge. Han brugte andre knive på arbejde. Desuden brugte han multiværktøjet på sin bil stereo.

Multiværktøjet blev forevist, og der var blandt andet målebånd, skruenøgle, tang og knivblad på/i

Tiltalte har endvidere forklaret, at kniven var hverken til at få ind eller ud, og tiltalte brugte derfor ikke selve kniven. Tiltalte havde svært ved at få fingrene ind i hullet, så kniven kunne trækkes ud. Tiltalte havde multiværktøjet i sin bil. Tiltalte vidste ikke, at den var ulovlig. Tiltalte havde brugt multiværktøjet en uges tid inden den 16. august 2008. . Efter han havde sat vennens kæreste af ved toget, kørte tiltalte og vennen ned til havnen og spiste et rundstykke. Tiltalte havde ikke planer om at bruge værktøjet senere på dagen. Tiltalte har døgnvagt engang imellem på sit arbejde. Tiltalte husker ikke præcis, om han havde været på arbejde, lige inden han blev taget af politiet. Værktøjet lå bagerst i handskerummet, og der skulle flyttes noget, for at komme til at tage den ud. Tiltalte havde multiværktøjet med, da han jævnligt skulle bruge værktøjet på sit arbejde. Han kunne ikke planlægge, hvilke dage han skulle bruge den på arbejde. Han havde ikke holdt ferie, og skulle heller ikke holde noget. Det kan ikke udelukkes, at han skulle på arbejde den 17. august 2008. Politiet bad tiltalte puste i alkoholmeter den pågældende dag, og ville gerne undersøge bilen, hvilket tiltalte gav dem lov til. Politiet tjekkede om GPS'en var stjålet og kropsvisiterede tiltalte. Da politibetjenten fandt multiværktøjet bagerst i handskerummet, blev betjenten "helt vild"

over at have fundet et våben. Tiltalte sagde til betjenten, at han bare kunne tage multiværktøjet med.

Politibetjent ✓ har blandt andet forklaret, at han den 16. august 2008 var på patrulje med sin kollega. De så på et tidspunkt tiltalte sidde i en grøn sammen med en anden person, nede ved havnen. Det var en lørdag morgen, og de ville i første omgang kontrollere, om føreren havde indtaget alkohol. Det havde føreren ikke. Personen på passagersiden var iført en "support Hells Angels" t-shirt. De ville derfor "se nærmere på personerne". De søgte efter narko på personerne, men der var intet. De søgte derefter i bilen, hvor vidnets kollega fandt multiværktøjet i handskerummet. Tiltalte oplyste, at han ejede multiværktøjet. Vidnet så ikke, hvor i handskerummet værktøjet lå. Der var ikke så meget i handskerummet. Der var kun rodet i bagagerummet. Vidnet kunne genkende multiværktøjet, der blev forevist. Tiltalte sagde, at han brugte multiværktøjet i forbindelse med bilen, hvis der var noget, der skulle ordnes. Det var vidnets kollega, der målte knivlængden. Vidnet og kollegaen åbnede kniven ude på stedet, og de konstaterede, at kniven kunne låses. Som regel går der en pal ned og låser kniven. Denne kniv er ikke enhånds betjent. Kniven er i stykker, således at man vanskeligt kan få kniven ned igen, da der mangler en pal eller også fordi kniven er slidt.

Tiltalte forklarede om sine personlige forhold, at tiltalte er pædagogmedhjælper på ovennævnte institution. Tiltalte tjener lige nu 26.000 kr. pr. måned. Tiltalte bor i lejlighed i Nørresundby, og betaler 2.900 kr. i husleje. Tiltalte har aldrig tidligere været straffet.

Retten bemærkninger:

Ved sagens afgørelse lægges det til grund, at tiltalte holdt på havnen i Nørresundby sammen med en kammerat, og at de begge sad i bilen på det i anklageskriftet beskrevne tidspunkt. På grundlag af tiltaltes og vidnets forklaring lægges det til grund, at tiltalte inderst i handskerummet havde et multiværktøj, der blandt andet indeholdt en kniv med en bladlængde på 7,3 cm., der kunne fastlåses i udslået position. Tiltalte har forklaret, at han arbejder som pædagogmedhjælper på en institution, og at han både i sit arbejde på institutionen og i bilen bruger multiværktøjet, som er købt i Aldi. Tiltalte har endvidere forklaret, at han ikke brugte knivfunktionen heller ikke på sit arbejde til at snitte pinde med, fordi kniven både var besværlig at folde ud og besværlig at folde ned igen. Multiværktøjet er forevist i retten og kniven foldet ud i retten af politibetjent ✓ og det kunne derved konstateres, at den var vanskelig i hvert fald at folde ned, ligesom den var i stykker. I henhold til våbenlovens § 4 er det forbudt på offentligt tilgængelige steder, at bære eller besidde en kniv som tiltaltes, med mindre det sker som led i for eksempel erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse, eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Kniven i multi-

værktøjet er omfattet af beskrivelsen af gerningsindholdet i våbenlovens § 4, stk. 1. Besiddelse af multiværktøjet i bilens handskerum på havnen i Nørresundby betragtes som besiddelse på offentligt tilgængeligt sted. Efter tiltaltes forklaring har tiltalte ikke været klar over, at multiværktøjet var ulovlig. Tiltalte har haft multiværktøjet liggende i bilen, fordi han jævnligt benyttede det, dog bortset fra kniven. Efter en samlet bedømmelse af tiltaltes oplysninger om baggrunden for besiddelsen af kniven finder retten ikke, at tiltalte på tidspunktet for besiddelsen af kniven på Nørresundby Havn havde et anerkendelsesværdigt formål i lovens forstand til at besidde kniven. Tiltalte er således skyldig i overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1. Straffehjemlen for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, findes i våbenlovens § 10, stk. 3. § 10, stk. 3 er senest ændret ved lov nr. 2008. 500, med ikrafttræden den 1. juli 2008. Efter lovens forarbejder er det med ændringen tilsigtet at skærpe straffen, så der i førstegangs tilfælde af overtrædelse af § 4, stk. 1, som udgangspunkt for personer over 18 år fastsættes en kortere ubetinget frihedsstraf på fængsel i 7 dage. Foreligger der særligt formildende omstændigheder kan der i første gangs tilfælde idømmes bøde i stedet for fængsel. Retten finder i det foreliggende tilfælde, at der foreligger formildende omstændigheder, således som dette begreb skal fortolkes i relation til våbenlovens § 10, stk. 3. Retten har herved lagt vægt på, at kniven var en del af et almindeligt solgt stykke multiværktøj, at multiværktøjet, som jævnligt blev benyttet af tiltalte både i bilen og på tiltaltes arbejde, lå i bilens handskerum, der var lukket. Retten har endvidere lagt vægt på tidspunktet og stedet for tiltaltes besiddelse af kniven. Besiddelsen har fundet sted på et sted og i en situation, hvor der ikke har færdedes mange mennesker, hvor der ikke er blevet indtaget alkohol, og hvor der ikke har været nærliggende grund til at tro, at der kunne opstå voldelige situationer.

To af rettens medlemmer skal udtale:

Da der foreligger formildende omstændigheder, finder retten, at tiltalte i overensstemmelse med hidtidig retspraksis skal idømmes en bøde på 3.000 kr.

Én af rettens medlemmer skal udtale:

Under hensyn til den bagatelagtige overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, finder denne dommer, at bøden bør fastsættes til 500 kr.

Der gives dom efter stemmeflertallet.

Den nedlagte konfiskationspåstand tages til følge i medfør af straffelovens § 75, stk. 2, nr. 1.

Thi kendes for ret:

Tiltalte **A** skal straffes med en bøde på 3.000 kr.

Forvandlingsstraffen er fængsel i 6 dage.

Hos tiltalte konfiskeres et multiværktøj med integreret knivblad.

Tiltalte og det offentlige skal hver betale halvdelen af sagens omkostninger.

Merete Strøm
ra.

5409d.dtd

**Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Aalborg, den 19. marts 2009**

P.d.v.

Helle Klovborg Jensen
kontorfuldmægtig

Fremsendes med bilag til **Nordjyllands Politi, Jyllandsgade 27, 9000
Aalborg**, idet udskriftens rigtighed bekræftes.

Retten i Aalborg, 9. afdeling, den 19. marts 2009

5 stk. udskrifter af dombogen vedlægges

1 stk. udskrift af dombogen og ankevejledning er sendt til domfældte

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 15. december 2009

Sag 257/2009

(1. afdeling)

Rigsadvokaten

mod

B

(advokat Klaus Ewald, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Odense, 10. afdeling, den 6. august 2009 og af Østre Landsrets 1. afdeling den 2. september 2009. Ved byrettens dom blev B straffet med en bøde på 3.000 kr., mens han ved landsrettens dom blev straffet med 7 dages ubetinget fængsel.

I pådømmelsen har deltaget syv dommere: Torben Melchior, Børge Dahl, Jytte Scharling, Thomas Rørdam, Poul Dahl Jensen, Jens Peter Christensen og Henrik Waaben.

Påstande

Dommen er anket af B med påstand om formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Anbringender

B har anført, at der foreligger særlig formildende omstændigheder, hvorfor straffen bør fastsættes til en bøde eller en betinget dom.

Anklagemyndigheden har anført, at der ikke foreligger særlig formildende omstændigheder, og at straffen derfor i overensstemmelse med lovens forarbejder skal fastsættes til ubetinget

fængsel i 7 dage. Hvis sagen afgøres med en bødestraf, vil lovgivningsmagtens udtrykkelige tilkendegivelse om, at overtrædelse af knivforbuddet som "altovervejende hovedregel" skal afgøres med en kort ubetinget frihedsstraf, ikke blive opfyldt.

Retsgrundlaget

Våbenlovens § 4, stk. 1, og § 10, stk. 2, har i dag følgende ordlyd:

"§ 4. På offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende er det forbudt at bære eller besidde kniv eller dolk, medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Forbuddet omfatter dog ikke foldeknive med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position.

...

§ 10...

Stk. 2. Overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde."

I de almindelige bemærkninger til det forslag til lov om ændring af våbenloven, der førte til lov nr. 861 af 23. december 1987, hedder det bl.a. (Folketingstidende 1987-88, 1. samling, tillæg A, sp. 1781-83):

"2. Baggrunden for forslaget

I de senere år er det blevet stadig mere almindeligt, at især yngre personer bærer våben. Samtidig er antallet af overtrædelser af våbenloven steget kraftigt.

...

3. Knivforbud på offentligt sted

...

Det foreslås ... at gøre forbudet mere generelt, således at det for alle personer bliver forbudt at bære kniv og dolk (bortset fra visse lommeknive) på offentligt sted, medmindre besiddelsen har et nærmere angivet konkret formål, der i lovteksten foreslås afgrænset således, at det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål (lovforslagets § 1, nr. 12).

Bag denne afgrænsning ligger, at det kun skal være tilladt at bære kniv på offentligt sted, såfremt der er en særlig, acceptabel grund til det. Efter bestemmelsen vil det således være forbudt at gå med kniv, hvis den bæres blot til pynt eller lignende, eller den ikke skal bruges til noget bestemt. Det vil heller ikke være tilladt at bære kniv f.eks.

med henblik på at kunne forsvare sig eller andre, hvis der eventuelt skulle opstå en truende situation. Efter Justitsministeriets opfattelse er det ud fra de hidtidige erfaringer navnlig i de her nævnte tilfælde, hvor kniven ikke bæres med et forud fastlagt bestemt formål, at der kan opstå farlige situationer med risiko for, at der tilføjes andre personer legemsskade.

Skal kniven derimod anvendes som værktøj i (lovligt) erhverv eller bruges i forbindelse med jagt, lystfiskeri og sportsudøvelse, er det tilladt at bære den på offentligt sted. Det gælder også, når kniven bæres, mens den pågældende person er på vej *direkte* til eller fra den pågældende aktivitet. Opregningen i lovteksten er ikke udtømmende, jf. ordene ”eller andet lignende anerkendelsesværdigt formål”. Således vil kniv også kunne bæres som led i anden lovlig fritidsaktivitet. Dette vil f.eks. gælde for spejdere og andre, der dyrker friluftsvirksomhed og i den forbindelse anvender kniv.

Herudover vil der være en række andre tilfælde, hvor det ud fra formålet med bestemmelsen vil være tilladt at bære kniv på offentligt sted. Her tænkes navnlig på situationer, hvor det i forbindelse med transport af en kniv fra ét sted til et andet ikke kan undgås, at kniven medbringes på (passerer) offentligt område. Kniven er f.eks. købt i en forretning og skal bringes hjem til bopælen.

Med hensyn til beviset for, om bestemmelsen er overtrådt, må udgangspunktet tages i den almindelige processuelle grundsætning, at anklagemyndigheden har bevisbyrden. Det er således ikke tiltalte, der selv skal bevise, at kniven bæres som led i erhverv m.v. Noget andet er, at sigtede/tiltalte for at kunne unddrage sig strafansvar i praksis i almindelighed ikke vil kunne nøjes med at *hævde*, at kniven skal bruges til et af de formål, der fritager for straf, hvis der ikke samtidig foreligger omstændigheder f.eks. med hensyn til påklædning, tid og sted, måden kniven bæres på, knivens art m.v., der underbygger denne påstand. Denne samlede bedømmelse vil medføre, at der forekommer en række situationer, hvor personer normalt aldrig lovligt vil kunne bære kniv. Det vil f.eks. gælde tilskuere til sportkampe, gæster på værtshuse og personer, der går ”i byen for at more sig”.

Offentligt sted beskrives i loven som *steder, hvortil der er almindelig adgang*, dvs. veje, parker og f.eks. jernbanestationer, offentlige befordringsmidler, herunder hyrevogne, forlystelsessteder samt i åbningstiden butikker, butikcentre og offentlige kontorer. Området svarer til det område, der er omfattet af normalpolitivedtægtens § 3.

Ordet ”*bære*” omfatter – som i våbenlovgivningen i øvrigt – også det tilfælde, hvor kniven medbringes i en taske eller anden håndbagage.

Forbudet omfatter ikke foldeknive (*lommeknive*) med en klinge på højst 7 cm. Som begrundelse for at undtage (visse) lommeknive kan anføres, at disse bruges af et stort antal mennesker til helt dagligdags og fredelige, praktiske gøremål. Et forbud, der omfatter alle lommeknive, ville således indebære et indgreb i mange borgeres almindelige væner.”

Ved lov nr. 350 af 23. maj 1997 om ændring af bl.a. våbenloven gennemførtes en skærpelse af straffen for besiddelse af knive på offentlige steder uden et anerkendelsesværdigt formål. I

lovforslagets almindelige bemærkninger hedder det bl.a. (Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 3209):

”For at bekæmpe den meget farlige vold, som begås med disse våben, herunder især den meget grove vold, som i flere tilfælde er begået af unge, som medbringer knive på diskoteker og andre steder, når de går i byen om aftenen, findes der behov for en skærpelse af straffene.”

Ved en lovændring i 2004 (lov nr. 217 af 31. marts 2004) gennemførtes på ny en skærpelse af våbenlovens bestemmelser om knive. Ændringerne gik bl.a. ud på, at også besiddelse af knive i biler, der befinder sig på offentligt tilgængelige steder, blev omfattet af forbuddet i lovens § 4, stk. 1. Baggrunden for denne ændring var ifølge forarbejderne (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3117), at politiet havde peget på, at der ofte medbringes kniv i biler. Rigsadvokaten anførte i den forbindelse, at knive, der bæres eller besiddes i personbiler, kan udgøre en risiko for, at kniven bliver anvendt ved bl.a. vold, ligesom der ikke er den store forskel på, om en kniv medbringes i en bil eller bæres af en person, der går eller cykler på offentlig vej. Rigsadvokaten anførte også, at en kniv, der opbevares i en parkeret bil, hurtigt kan hentes af personer, der ønsker at anvende kniven til voldshandlinger mv. Af det i forarbejderne anførte sted fremgår endvidere, at en håndværkers opbevaring af knive i en værktøjskasse i bilen i dagtimerne typisk vil være udtryk for, at der er et anerkendelsesværdigt formål hermed, uanset at dette ikke sker i forbindelse med direkte transport til eller fra en arbejdsopgave.

Våbenlovens § 10, stk. 3 (nu stk. 2), fik den nugældende affattelse ved lov nr. 500 af 17. juni 2008. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget hedder det bl.a. (Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 5988-89):

”4.2 Lovforslagets udformning

I lyset af den seneste tids voldsepisoder, der har involveret brug af kniv, har Justitsministeriet overvejet, hvordan man kan bekæmpe denne form for personfarlig kriminalitet og således forhindre nye knivoverfald.

Straffen for at overtræde forbuddet mod at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængelige steder mv., jf. våbenlovens § 4, stk. 1, er i dag i førstegangstilfælde en bøde på enten 3.000 kr. eller 5.000 kr. afhængig af knivens art, jf. pkt. 4.1 ovenfor. Efter Justitsministeriets opfattelse er der imidlertid behov for en betydelig skærpelse af straffene på dette område, således at det på en tydelig og forståelig måde tilkendegives, at forbuddet mod at bære kniv på offentligt tilgængelige steder skal overholdes.

Det er Justitsministeriets vurdering, at det vil have en præventiv effekt at gennemføre en strafskærkelse, hvorefter ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder som udgangspunkt skal straffes med frihedsstraf allerede i førstegangstilfælde.

Det foreslås på den baggrund, at våbenlovens § 10, stk. 3, affattes således, at overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde.

Det forudsættes i den forbindelse, at der i *førstegangstilfælde* af overtrædelse af § 4, stk. 1, som altovervejende hovedregel fastsættes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel.

For unge under 18 år kan straffen dog gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, kan der – både for lovovertrædere over og under 18 år – i førstegangstilfælde idømmes bøde i stedet for fængsel. Der kan således forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt.

Særlig formildende omstændigheder kan navnlig tænkes at foreligge i tilfælde, hvor en person oprindelig har haft et anerkendelsesværdigt formål (i våbenlovens forstand) med at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængeligt sted, men på grund af f.eks. et svinkeærinde eller en forglemmelse efterfølgende er kommet i en situation, hvor det ikke (længere) er lovligt at bære eller besidde den pågældende kniv.

Der kan således efter omstændighederne foreligge særlig formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, foretager et restaurationsbesøg med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet i våbenlovens § 4, stk. 1.

Hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter – f.eks. i værtshusmiljøer i aften- eller nattetimerne – vil der dog kun sjældent foreligge særlig formildende omstændigheder, uanset om den pågældende person tidligere på dagen har haft et anerkendelsesværdigt formål med at bære kniven.

Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, forudsættes der som hidtil idømt en bøde på 3.000 kr. Hvis forholdet samtidig udgør en overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1, forudsættes bøden fastsat til 5.000 kr.”

I de specielle bemærkninger til § 10, stk. 3, hedder det bl.a. (Folketingstidende 2007-08, 2. samling, tillæg A, side 5993):

”Til nr. 4 (§ 10, stk. 3)

Med den foreslåede ændring af bestemmelsen tilsigtes en skærpelse af straffen for overtrædelse af § 4, stk. 1, således at der i *førstegangstilfælde* af overtrædelse af § 4, stk. 1, som altovervejende hovedregel fastsættes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel.

...

I tilknytning til de foreslåede strafskærpelser skal det generelt bemærkes, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne strafpositioner vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.”

Højesterets begrundelse og resultat

Det har siden 1987 efter våbenlovens § 4, stk. 1, været forbudt på offentligt tilgængelige steder at bære kniv eller dolk – bortset fra foldeknive med en klinge på højst 7 cm – medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Forbuddet er et led i bekæmpelsen af den farlige vold, som begås med knive, især af unge, som medbringer knive på diskoteker og andre steder, når de bevæger sig ud i aften- og nattelivet.

Forbuddet angik oprindeligt kun det at bære en kniv, men er udvidet til at gælde for enhver form for besiddelse af kniv, således at det også er strafbart at have en kniv liggende i bil på offentligt tilgængeligt sted uden anerkendelsesværdigt formål. Det gælder endvidere nu også på uddannelsessteder, i ungdomsskoler, fritidsordninger og lignende. Undtagelsen vedrørende foldeknive med en klinge på højst 7 cm er gjort betinget af, at klingens ikke kan fastlåses i udfoldet position.

Strafferammen for overtrædelse af forbuddet mod at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængeligt sted var oprindeligt bøde, hæfte eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år. Ved ændringen af våbenloven i 2008 blev § 10, stk. 3 (nu stk. 2), affattet således: ”Overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde.”

Det er i forarbejderne til bestemmelsen forudsat, at der i førstegangstilfælde ”som altovervejende hovedregel” idømmes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel. Indførelsen af denne strafskærpelse er i forarbejderne ledsaget af en bemærkning om, at fastsættelse af straf-

fen fortsat vil bero på ”domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder.”

Bestemmelsen om, at der ved overtrædelse af § 4, stk. 1, ”under særlig formildende omstændigheder” straffes med bøde, er i forarbejderne begrundet med, at der kan forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde ”vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt.”

Spørgsmålet er derfor, om en frihedsstraf i et førstegangstilfælde og under omstændigheder som i den foreliggende sag må anses for urimelig i lyset af det foran anførte.

Ved afgørelsen heraf må der tages hensyn til, at formålet med forbuddet og strafskærpelsen navnlig har været at undgå, at unge, når de bevæger sig ud i aften- og nattelivet, tager kniv med. Formålet har ikke været at forhindre almindelig brug af knive som værktøj. Til illustration af, hvornår der foreligger særlig formildende omstændigheder, er det i forarbejderne anført, at det navnlig kan tænkes i tilfælde, hvor en person fra en situation, hvor der var et anerkendelsesværdigt formål med at have kniven et offentligt tilgængeligt sted, på grund af en forglemmelse eller et svinkeærinde er kommet i en situation, hvor det ikke længere er lovligt at have kniven. Der kan således efter forarbejderne foreligge særlig formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, går på restauration med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet i § 4, stk. 1. Det er hertil i forarbejderne føjet, at hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter – f.eks. i værtshusmiljøer i aften- eller nattetimerne – vil der dog kun sjældent foreligge særlig formildende omstændigheder, uanset om den pågældende person tidligere på dagen har haft et anerkendelsesværdigt formål med at bære kniven.

Det følger heraf, at der – i overensstemmelse med den linje, der er fulgt i hidtidig byrets- og landsretspraksis – ved afgørelsen af, om der i førstegangstilfælde skal anvendes straf af 7 dages fængsel eller bøde må tages hensyn til en lang række forhold. Knivens art er således relevant for den samlede bedømmelse – der er f.eks. forskel på en springkniv og en hobbykniv og

på en dolk og en kniv i et multiværktøj. Det er også af betydning, om vedkommende har kniven på sig, med sig eller i sin bil mv. – om det er i lommen på almindeligt tøj eller arbejdstøj, i en taske eller pakke, i en bildørs sidelomme eller værktøjskasse osv. Tiden og stedet, hvor vedkommende befinder sig med en kniv uden anerkendelsesværdigt formål, spiller en rolle. I bedømmelsen indgår endvidere, hvorfor vedkommende befinder sig i den pågældende situation, og hvorfor kniven er med – der er f.eks. forskel på, om den med vilje er taget med til et offentligt tilgængeligt sted uden anerkendelsesværdigt formål eller ved en forglemmelse er kommet med hjemmefra – samt hvad der er forklaret herom og troværdigheden heraf.

B var i besiddelse af to hobbyknive, som stammede fra hans arbejdsplads – en tankstation – hvor han anvendte dem. Knivene lå i lommen i døren til førersædet i hans bil sammen med andre effekter til brug for arbejdet på tankstationen. Forholdet er begået mellem kl. 3 og 4 om morgenen ud for et diskotek i Havnegade i Middelfart, hvor B befandt sig med sin bil, fordi han havde lovet at køre for nogle venner, der havde været på diskoteket. Det må efter byrettens og landsrettens bevisvurdering lægges til grund, at han ikke selv havde været inde på diskoteket og heller ikke skulle det, og at han ikke havde tænkt på, at han havde knivene i bilen.

Ved en samlet bedømmelse finder Højesteret i overensstemmelse med det, der er anført om forståelsen af våbenlovens § 10, stk. 2, at der – uanset tiden og stedet for lovovertrædelsen – foreligger særlig formildende omstændigheder, således at udgangspunktet om en ubetinget frihedsstraf må fraviges.

Det er i forarbejderne forudsat, at straffen for besiddelse af kniv under særlig formildende omstændigheder er en bøde på 3.000 kr. Parterne har ikke haft bemærkninger til, at en eventuel bødestraf i det foreliggende tilfælde fastsættes i overensstemmelse hermed.

Højesteret stadfæster herefter byrettens fastsættelse af straffen til en bøde på 3.000 kr.

Thi kendes for ret:

Byrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for byret, landsret og Højesteret.

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Afsagt den 2. september 2009 af Østre Landsrets 1. afdeling
(landsdommerne A. F. Wehner, Arne Brandt og Olaf Tingleff med domsmænd).

1. afd. a.s. nr. S-2318-09:

Anklagemyndigheden

mod

Ⓑ

(cpr.nr.)

(advokat Klaus Ewald, besk.)

Odense Rets dom af 6. august 2009 (SS 10-2675/2009) er anket af anklagemyndigheden med påstand om skærpelse, således at der udmåles en kort ubetinget frihedsstraf.

Tiltalte Ⓑ har påstået frifindelse, subsidiært stadfæstelse.

Der er for landsretten afgivet supplerende forklaring af tiltalte, samt af vidnet

∨ der begge i det væsentlige har forklaret som for byretten.

Tiltalte har supplerende forklaret blandt andet, at han ikke var med til festen på diskoteket. Han stod til rådighed som chauffør for hans venner. Han så ikke episoden med kniven uden for diskoteket. Han havde 2 hobbyknive, fordi han havde glemmt at han allerede havde lagt en kniv i bilen. Det er ikke normalt for ham at tage knive med fra tanken. Det var glem-somhed. Det er besværligt at aflevere effekter, som ved en fejl er medtaget fra tanken. Han havde også koder og nøgler til tanken med i bilen. Han var på arbejde igen 1-2 dage efter episoden.

✓ har supplerende forklaret blandt andet, at tiltalte skulle på arbejde igen ifølge vagtplanen den 1. juni 2009. Det er besværligt at aflevere en kniv, hvis man har medtaget den ved en fejl.

Af bemærkningerne til lovforslaget, der førte til lov nr. 500 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. fremgår blandt andet følgende:

”4.2. Lovforslagets udformning

I lyset af den seneste tids voldsepisoder, der har involveret brug af kniv, har Justitsministeriet overvejet, hvordan man kan bekæmpe denne form for personfarlig kriminalitet og således forhindre nye knivoverfald.

Straffen for at overtræde forbuddet mod at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængelige steder mv., jf. våbenlovens § 4, stk. 1, er i dag i førstegangstilfælde en bøde på enten 3.000 kr. eller 5.000 kr. afhængig af knivens art, jf. pkt. 4.1 ovenfor. Efter Justitsministeriets opfattelse er der imidlertid behov for en betydelig skærpelse af straffene på dette område, således at det på en tydelig og forståelig måde tilkendegives, at forbuddet mod at bære kniv på offentligt tilgængelige steder skal overholdes.

Det er Justitsministeriets vurdering, at det vil have en præventiv effekt at gennemføre en strafskærpelse, hvorefter ulovlig besiddelse af kniv på offentlig tilgængelige steder som udgangspunkt skal straffes med frihedsstraf allerede i førstegangstilfælde.

Det foreslås på den baggrund, at våbenlovens § 10, stk. 3, affattes således, at overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde.

Det forudsættes i den forbindelse, at der i *førstegangstilfælde* af overtrædelse af § 4, stk. 1, som altovervejende hovedregel fastsættes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel.

For unge under 18 år kan straffen dog gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, kan der – både for lovovertrædelser over og under 18 år – i førstegangstilfælde idømmes bøde i stedet for fængsel. Der kan således forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt.

Særlig formildende omstændigheder kan navnlig tænkes at foreligge i tilfælde, hvor en person oprindeligt har haft et anerkendelsesværdigt formål (i våbenlovens forstand) med at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængeligt sted, men på grund af f.eks. et svinkeærinde eller en forglemmelse efterfølgende er

kommet i en situation, hvor det ikke (længere) er lovligt at bære eller besidde den pågældende kniv.

Der kan således efter omstændigheder foreligge særlig formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, foretager et restaurationsbesøg med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet i våbenlovens § 4, stk. 1.

Hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter – f.eks. i værtshusmiljøer i aften- eller nattetimerne – vil der dog kun sjældent foreligge særlig formildende omstændigheder, uanset om den pågældende person tidligere på dagen har haft et anerkendelsesværdigt formål med at bære kniven.

...”

Landsrettens begrundelse og resultat

Det fremgår af tiltaltes forklaring, at han anvender hobbykniv i forbindelse med sit fritidsarbejde på en tank. Han var senest på arbejde den 28. maj 2009 og skulle på arbejde igen 1-2 dage efter ransagningen. De 2 hobbyknive blev fundet under en ransagning af tiltaltes bil den 31. maj 2009 sent om natten ud for diskotek i Middelfart i forbindelse med en politiforretning i anledning af en anmeldelse til politiet om trusler med kniv på stedet.

Landsretten tiltræder herefter som anført af flertallet i byretten, at tiltalte er fundet skyldig i tiltalen ved at knivene, der er omfattet af våbenloven, uden anerkendelsesværdigt formål blev medbragt i bilen, idet besiddelsen ikke havde umiddelbar tilknytning til hans fritidsarbejde på tanken.

4 voterende finder under disse omstændigheder og uanset at det måtte bero på en forglemelse, at knivene var anbragt i bilen, at der efter forarbejderne til ændringen af våbenloven i 2008, der tilsigtede en skærpelse af straffen for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, ikke er grundlag for at fastslå, at tiltalte var i besiddelse af knivene under sådanne særlig formildende omstændigheder, at udgangspunktet om fængselsstraf også i et førstegangstilfælde skal fraviges. Disse voterende stemmer derfor for i overensstemmelse med forarbejderne at idømme tiltalte en straf på fængsel i 7 dage.

2 voterende finder, af de af byretten anførte grunde, at der foreligger sådanne særlig formildende omstændigheder, at tiltalte alene bør straffes med en bøde som fastslået af byretten.

Der gives dom efter stemmeflertallet, således at straffen fastsættes til fængsel i 7 dage.

Der er ikke grundlag for undtagelsesvis at gøre straffen betinget.

Med denne ændring stadfæster landsretten dommen.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Byrettens dom i sagen mod tiltalte **B** ændres, således at han straffes med fængsel i 7 dage.

I øvrigt stadfæstes dommen.

Tiltalte skal betale sagens omkostninger for landsretten.

(Sign.)

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsrets kontor, den 3.9.09

P.j.v.

*Gaudemar
Luffen*

Jakob Beyer
Jakob Beyer
Politivadokat

Kan fuldbyrdes
Fyns Politi, den 23/9-09

Udskrift af dombogen.

DOM

afsagt den 6. august 2009

Rettens nr. 10-2675/2009

Politiets nr. 2300-84172-00081-09

Anklagemyndigheden

mod

B

cpr-nummer :

Der har medvirket domsmænd ved behandlingen af denne sag.

Anklageskrift er modtaget den 23. juni 2009.

B er tiltalt for

overtrædelse af våbenlovens § 10, stk. * 3, jf. § 4, stk. 1,

ved den 31. maj 2009 ca. kl. 03.40 ud for diskotek

i Middelfart, uden anerkendelsesværdigt formål at have besiddet to hobbyknive.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om fængsel.

Anklagemyndigheden har påstået konfiskation af 2 hobbyknive hos tiltalte, jf. straffelovens § 75, stk. 2.

Tiltalte har nægtet sig skyldig.

Forklaringer:

Tiltalte har forklaret, at han den pågældende aften stod ved sin bil foran i Middelfart. En af hans kammerater havde fødselsdag og havde holdt fest hjemme. Efterfølgende var de på Han havde lovet at køre for dem. Han skulle hente sin kammerat og hans venner. En af dem boede i Fredericia. Mens han holdt på parkeringspladsen, kom politiet. En politimand spurgte, om de måtte ransage hans bil, hvilket han var indforstået med, idet han ikke mente at have noget, der var ulovligt. I bilen fandt politiet de to hobbyknive i lommen i døren til førersædet.

* Berigtiget i medfør af retsplejelovens § 221, således at det overstregne erstattes med: 2

Den 17. september 2009

Ingrid Therkelsen

Han arbejder i sin fritid på tanken Den 28. maj var han på arbejde, hvor han benyttede de omhandlede hobbyknive. Knivene tilhører tankstationen, hvor han bruger dem til at åbne kasser med. Når han er på arbejde, har han altid en hobbykniv i lommen. Det sker ofte, at han og de andre ansatte kommer til at tage kuglepenne og hobbyknivene med hjem. Han havde ikke tænkt på, at han havde knivene i bilen, før de blev fundet af politiet. Knivene og de andre ting fra tanken lå i lommen i sidedøren. Det er sædvanlige og billige hobbyknive. Når han får fri, lægger han tingene fra tanken sidelommen, så de er klar, når han skal på arbejde igen.

Han har tidligere oplyst overfor politiet, at han havde været på arbejde lørdag den 30. Det skulle han have været, men vagten blev byttet på grund af kammeratens fødselsdag. Tiltalte er sædvanligvis på arbejde 3 dage om ugen, men det kan ske, at han kaldes på arbejde andre dage på andre tankstationer ved sygdom og anden fravær.

Vidnet ✓ har forklaret, at hun er forretningschef på Shelltanken hvor tiltalte har fritidsjob. På tanken ligger blandt andet kuglepenne og hobbyknive, der anvendes af tiltalte og de andre ansatte. De skal efterlade tingene, hvor de tog dem, når de får fri. Tiltalte var forud for den 31. maj 2009 senest på arbejde den 28. maj. Hun mener, at der var noget med, at han skulle have været på arbejde den 30. maj, men at han byttede nogle vagter. Hun husker det ikke helt præcist. Uanset at de ansatte skal aflevere tankens ting, når de får fri, sker det jævnligt, at de kommer til at tage kuglepenne, knive og andet med hjem. Når der mangler for meget, sender hun en sms rundt til de ansatte om, at de skal huske at medbringe tingene.

Personlige oplysninger

Tiltalte har forevist ansøgning om aftjening af værnepligten, der er imødekommet.

Tiltalte har forklaret, at han kom til Danmark fra Bosnien i 1998. Han har taget 9. og 10. klasse og 1. år på handelsskolen. Han er i gang med at tage en kontoruddannelse og er for øjeblikket i skolepraktik. Han har søgt ind til forsvaret. Han ville gerne være begyndt i år, men det kunne først lade sig gøre 1. februar 2010. Han ønsker at videreudanne sig indenfor politiet. Han har endnu ikke søgt dansk statsborgerskab. Hans forældre bor i Danmark. De er skilt, og han har ikke megen kontakt med sin far. Han har en søster her i landet. Han bor alene i en ungdomsbolig og har en kæreste.

Rettens begrundelse og resultat

2 dommere finder, at tiltalte er skyldig i overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1. Dommerne har lagt vægt på, at tiltalte medbragte de omhandlede hobbyknive i sin bil, og at det ikke skete umiddelbart i tilknytning til hans fri-

tidsarbejde på tanken.

1 dommer finder, at tiltalte var i besiddelse af de omhandlede hobbyknive i anerkendelsesværdigt formål, idet knivene kun blev anvendt på tanken, hvor tiltalte har fritidsarbejde, hvilket er bekræftet af vidnet ✓

Det lægges efter forklaringerne til grund, at tiltalte havde medtaget hobbyknivene fra tanken sammen med andre effekter, hvorefter han lagde det hele i lommen i bildøren til senere brug på tanken. Under disse omstændigheder findes besiddelsen af hobbyknivene ikke at udgøre en overtrædelse af våbenloven. Denne domme stemmer derfor for at frifinde tiltalte.

Der afsiges dom i overensstemmelse med stemmeflertallet.

Straffen fastsættes efter våbenlovens § 10, stk. ~~3~~ jf. § 4, stk. 1 til en bøde på 3.000 kr.

Retten har lagt vægt på de afgivne forklaringer om, at hobbyknivene tilhører den tank, hvor tiltalte har fritidsjob, og hvor han anvender dem i forbindelse med sit arbejde. Retten har lagt til grund, at tiltalte efter arbejde den 28. marts 2009 lagde effekterne fra tanken i lommen i døren, hvorefter han glemte dem. Retten finder herefter, at der foreligger særligt formildende omstændigheder, således at tiltalte kan straffes med en bøde på 6.000 kr., der efter de økonomiske oplysninger nedsættes til 3.000 kr.

Retten tager påstanden om konfiskation til følge, jf. straffelovens § 75, stk. 2.

Thi kendes for ret:

Tiltalte **B** skal straffes med en bøde på 3.000 kr.

Forvandlingsstraffen er fængsel i 6 dage.

Der foretages konfiskation af 2 hobbyknive.

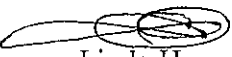
Tiltalte skal betale sagens omkostninger.

Ingrid Therkelsen
dommer

/lih

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Retten i Odense, 10. afdeling, den 23. september 2009

Linda Hansen
kontorfuldmægtig

* Berigtiget i medfør af retsplejelovens § 221, således at det overstregne erstattes med: 2

Den 17. september 2009

Ingrid Therkelsen